

IRODALOM.

Lapszemle.

Kísérletek különféleképpen kezelt fogófákkal. A mária-brunni cs. és kir. erdészeti kísérleti állomás abból kiindulva, hogy a döntött és legalyazott fogófák gyakran nem felelnek meg azoknak a körülményeknek, melyek mellett azokat a szű tömegesen megszállja s ennél fogva a megfigyelésre alkalmatlanok, 1904. és 1905. évben Alsóausztriában fogófákkal többrendbeli kísérleteket végzett.

A fákat (jegenye- s luczfenyőt, erdeifenyőt, feketefenyőt és vörösfenyőt) mellmagasságban körülgyűrűzték, egy részét pedig döntötték. A körülgyűrűzést úgy végezték, hogy mellmagasságban egymástól tenyérnyi távolságban a szíjácsig körülvágták a fát, vagy a kéregből egy tenyérnyi gyűrűt levágtak.

A ledöntött fákat vagy legalyazták vagy meghagyták azokon az ágakat vagy pedig tenyérnyi széles hosszávokban hagyták meg rajtuk a kérget.

Mindezt oly célból tették, hogy a „fogófaul“ kijelölt törzset a szúrovarok befogadására fogékony állapotba helyezték. A kísérletek azt mutatták, hogy különböző időben, különböző helyen döntött vagy kijelölt fogófákat más és más fajú szúrovar, a fának mindig bizonyos részén különböző intenzitással lepték el. Azt is tapasztalták, hogy az illető fogófák különböző részein más és más szúfaj telepedett le és hogy az illető szúfajokat más és más időben a kifejlődés más és más állapotában találták fel.

Ebből azt kell következtetni, hogy a fogófák igénybevétele-nél, mely módszer az erdészeti gyakorlatban mai nap az egyedüli közvetetlen mód a szúrovar terjedésének lehető megakadályozása s fellépése intenzivitásának megállapítására nézve, a fogófák megválasztásánál s ezek kezelésénél a legnagyobb körültekintéssel kell eljárni, hogy a talált eredményből a szű előfordulására helyes következtetést lehessen vonni.

Mindenekelőtt arra kell törekedni, hogy a fa mielőbb olyan állapotba jusson, hogy azt a szű szívesen megszállja, mit a tapasztaltak szerint azáltal lehet elérni, hogy a fának pusztulását a nedvkeringés megszakítása által, illetőleg a kambiumréteg elhalását mesterségesen (a fentemlitett bevágás vagy gyűrűzés a kéregnek bizonyos területen való eltávolítása útján) seiettetjük.

Az eszközölt igen beható, sőt mondhatni aprólékos kísérletek alkalmával tanusított magatartás alapján *Szedlacsek* dr., ki a kísérleteket vezette, az egyes fánemek szerint a döntött fogófákat az alább röviden jellegezett módon ajánlja kezelni.

Erdeifenyőnél. A *Hylastes palliatus* ellen a fogófák meggyűrűzését ajánlja a döntést megelőző évben és a tuskónak tavasszal történendő lehéjaztatását. A *Hylastes ater* ellen helyenkint sávokban lehéjazott ágas fogófák döntését és a döntött fogófáknak 12 hét múlva előveendő megvizsgálását. — *Myelophilus piniperda* ellen a legalyazott fogófák tavasszal való döntését, vagy pedig meggyűrűzését közvetlenül a korona alatt ajánlja, mert úgy tapasztalta, hogy ez a szű szereti a tovább nedvesen maradó fogófákat. — *Myelophilus minor* ellen ágas, télen tarolandó fogófák döntése ajánlatos. — *Pityogenes bidentatus* és *quadridens* ellen a galyaknak 4—8 hét múlva történendő elpusztítását ajánlja, akár a fán hagyattak azok, akár levágták azokat. — *Ips proximus* ellen a kiválasztott fák előzetesen kétszeresen körülhajkolandók, azután döntendők.

A *luczfenyőnél.* A *Hylastes cunicularius* ellen való védekezésnél a fogófák előzetesen duplán bevágandók, néhány hó múlva döntendők, helyenkint sávokban lehéjazandók és ezekután néhány hónap múlva a föld felé eső részei megvizsgálandók. Az ellenkező, a csucs felé eső részek, melyeket az *Ips typographus* szokott megszállni, már előbb lehéjazandók.

Hylastes palliatus ellen: leágazott, esetleg árnyékban fekvő fogófák döntendők. 6—8 hét múlva megvizsgálandók.

Polygraphus poligraphus ellen: A fák az előző évben körülgyűrűzendők, azután döntendők. Az ágak meghagyandók és a törzs sávokban lehéjazandó. A fogófákat mindaddig állva lehet hagyni, míg egészen ki nem száradnak.

Cryphalus abietis ellen: a fák a megelőző évben körülgyűrűzendők, döntendők, az ágak meghagyandók, kéreg sávokban eltávolítandó. A fogófák árnyékban helyezendők el.

Pityophthorus micrographus: a fogófákat vagy a megelőző évben kell körülgyűrűzni, azután dönteni s a napon fekvé hagyni vagy a törzsek csak nyáron döntendők és részlegesen lehéjazandók.

Pityogenes chalcographus ellen a fogófák döntendők, azután

legalyazandók, esetleg akkor, ha a zárt erdőben fekszenek, meg is lehet hagyni a galyakat.

Ips amitinus ellen leggyorsabban hatnak a fekvő fogófák, melyeknek galyait is meghagyták.

Ips typographus ellen alkalmazandó fogófáknál ügyelni kell arra, hogy azok kambiumrétege ne száradjon ki. Ha sürgősen oly fogófákra van szükségünk, melyeknek a szú által leendő mielőbbi megszállását kívánjuk, ez esetben ezeket a téli évszakban körülgyűrűzzük és közvetlenül a rovarok kiszállása előtt döntjük. Ha a fákat nem lehet körülgyűrűzni, akkor elegendő, ha azok legalyaztatnak. Legalyazott fákat azonban később keres fel a szú.

Nem jó tovább a fogófákat erős napnak kitenni. Oly fákon, melyeket már a rovarok rajzása idejében döntenek, az ágak meg is hagyhatók.

Xyloterus lineatus ellen a fogófák idejekorán döntendők és azután a szabadban elhelyezendők. Később lekérgezhethők s szétfűrészelhethők, hogy a gyors kiszáradás előidéztesse.

A *jegenyefenyőnél*. A *Cryphalus piceae* ellen ajánlatos a megelőző évben a fát körülgyűrűzni, az azután következő nyáron pedig dönteni. Ha a fát nem lehetne körülgyűrűzni, ez esetben a fogófákat tavasszal kell dönteni és legalyazni.

Pityophtorus micrographus ellen a fogóanyag gyors kiszáritását ajánlja Szedlacsek Walter dr., ezért a fogófák ágai meghagyandók és ugyancsak a szabadban rözse helyezendő el.

Ips curvidens ellen legjobban az álló fogófák váltak be. A siker természetesen nem mindig biztos, mert oly fák, melyeknél csak a háncsréteg lett keresztülvágva, gyakran még jóideig frissek maradnak, sőt a kisebb sérüléseket ki is heverik. A keresztülfűrészélést a nedvességet felvezető szíjácsrcégekig vezetni Szedlacsek szerint nem czélszerű, mert az *Ips curvidens* a nedves háncsrégeket szereti, míg a mély befűrészelés vagy bevágás folytán a nedveknek felszívása a gyökerek felől megakad, mi a törzs minden részének s különösen a háncsrétegnek kiszáradását vonja maga után. Az *Ips curvidens* ellen alkalmazott fogófákat lehetőleg a napnak kevésbé kitett helyeken kell elhelyezni.

A *veresfenyőnél*. *Ips curvidens* ellen csak álló fogófák alkal-

mazhatók sikerrel, melyek mellmagasságban duplán körül vannak gyűrűzve.

Értekezése végén Szedlacsek Walter dr. még megjegyzi, hogy fentebb röviden közölt ajánlatai inkább csak irányvonalnak tekintendők s hogy azokat a termőhelyi és más viszonyokhoz képest módosítani kell.

A legjobb s a legbiztosabb sikert érjük el, ha egyidőben több irtási módszert alkalmazunk, miáltal az az előny is háramolhatik reánk, hogy a szűfélék biológiáját illetőleg ismereteink biztos adatokkal is meggazdagodnak.

Cserny Gy.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

HIRDETMÉNY.

A folyó évi őszi erdészeti államvizsgálat október hó 26-án s az erre következő napokon fog a fennálló szabályzat értelmében Budapesten megtartatni.

Budapest, 1908. évi szeptember hó 19-én.

M. kir. földművelésügyi miniszter.

KÜLÖNFÉLÉK.

A magánszolgálatban álló erdőtisztek felmondási idejéről.
A „Köztelek” f. é. 53. számában Szilárd Ferencz dr. a következő figyelemre méltó sorokat írja:

A magánalkalmazásban lévő erdőtisztek szolgálati viszonyait törvény még mindig nem szabályozza. Vannak szerzők, köztük Ladányi Béla dr. a gazdatiszti törvénynek első kommentátora, akik abban a véleményben vannak, hogy 1900. évi XXVII. t.-cz. hatálya a magánalkalmazásban lévő erdőtisztekre is kiterjed. Magának a törvénynek rendelkezései azonban oly szorosan a mezőgazdaságnál